

A korinthuszi menyasszony

(Szomorújáték)^{[1](#)}

SZEREPLŐK^{[2](#)}

Lány

Vendég

Kamasz

Anya

Százados

*Könnyekkel keveredik a kéj már,
vágyban egybeforrva boldogok:
egyikük csak a másikban él már,
jégajak szív ajkat, mely lobog,
S a lánynak, mikor
dermedt vére forr,
keblében a szív mégsem dobog.*

Goethe: A korinthusi menyasszony

1. JELENET

Városi ház hallnak, ebédlőnek és szalonnak egyaránt szolgáló nagyszobája. Balra, az előszobaajtó mellől keskeny lépcső vezet fel a manzárdba. A hátsó falon, az Anya, illetve a Kamasz hálókamrájába nyíló ajtók között, rézlapos ingájú óra villózik, alatta porcelántárgyakkal zsúfolt vitrinesszekrény. A jobb oldali falat majdnem teljes szélességében foglalja el a sötétítőfüggönnyel letakart szárnyasablak. A helyiség közepén terpeszkedő ebédlőasztalon fehér búrás petróleumlámpa világítja meg a vacsora utáni rendetlenséget. Az asztal körül szakadozott huzatú kárpitosszékek. Jobbra, az előtérben felravatalozott, fedetlen koporsó. A benne fekvő halott feje mellett gyertyák égnek, arcát mégsem láthatjuk, mert kendő takarja. Az Anya – izgatóan telt idomú, negyven év körüli asszony – a ravatal előtt térdel, imádkozik. Időnként távoli puskalövések hallatszanak. Néhány perc múlva hangtalanul nyílik az előszobaajtó: puha macskaléptekkel a Kamasz settenkedik be a szobába. Leül az asztalhoz, maga elé húzza a tálát, mohón enni kezd. Véletlenül a tálhoz koccantja a kését, s erre az Anya felneszel, feléje fordul.

ANYA

Hol voltál ilyen sokáig?

KAMASZ

flegmán, teli szájjal. Ahova küldött. A papnál.

ANYA

gúnyosan utánozza. „A papnál.” Hogy beszélsz te velem? A tisztelendő úr már egy órája elment. Miért nem kísérted be a házba?

KAMASZ

vállat von. A kapuig vele jöttem. Gondoltam, egyedül is betalál.

ANYA

Gondoltad. És arra nem gondoltál, hogy én mit élek át, amíg te éjnek idején a városban mászkálsz? Hogy minden lövésre összerezzenek, és téged látlak kiterítve? Nem elég, hogy a nővéredet elveszítettem, teérted is örökké aggódnom kelljen?

KAMASZ

Nem kell aggódnia, anyám. Azok a lövések... nem azt jelentették.

ANYA

Hát mit?

KAMASZ

Hát ezt. *Megböki a tarkóját.* Ne féljen, nekem nem eshet bajom.

ANYA

mondani akar valamit, de meggondolja. Másra tereli a szót. Legalább ma ne mentél volna oda! Semmi részvétet nem érzel a nővéred iránt?

KAMASZ

Neki már mindegy.

ANYA

Ennyire gyűlölöd? Haló porában sem tudod megbocsátani, hogy különb volt nálad?

KAMASZ

Én nem gyűöltem sohasem. Maga gyűlölte, anyám, mert szép volt és fiatal. És tiszta! A Százados is azért marta el a háztól, mert szemet vetett rá.

ANYA

Nem igaz, a Századosnak csak én kellettem. Azért küldtem el, mert megtudtam, hogy rosszul bánt a foglyokkal.

KAMASZ

Még hogy rosszul bánt! Az imént kettőt saját kezűleg lőtt agyon.

ANYA

döbbent felháborodással. Te láttad? Vele voltál?

KAMASZ

elvörösödik. Nem, csak mondták.

ANYA

odalép hozzá, megcibálja a haját. Hazudsz! Ki mondta? Árudd el, hogy vele voltál, különben...

KAMASZ

elrántja a fejét. Mi lesz különben? Nem mindegy, hogy volt? Megérdemelték És hagyjon engem enni! Fáradt vagyok, le akarok feküdni...

ANYA

Képes vagy zabálni, amikor a nővéred...

KAMASZ

Miért ne? Feküdjek talán melléje?

ANYA

össze csapja a kezét. Istenem, miért nem ezt a vadállatot vetted el inkább? *Megijed attól, amit mondott; ismét magához húzza a fiát, de most azért, hogy megsimogassa.* Jaj, ne haragudj, fiacskám, csak úgy kicsúszott a számon. Uram Jézus, bűnömül ne vedd! Te is láthatod, mire ragadtatom magam e miatt az elkanászodott, apátlan gyerek miatt. Nem tudja ő még, mit beszél. Ha az uram élne, nem lenne ilyen istentől-embertől elrugaszkodott, az móresre tanítaná a nadrágszíjjal.

KAMASZ

Ha apám élne, előbb magát tanítaná móresre, tudná csak meg, ki mindenkivel hentergett azóta.

ANYA

Azóta! De amíg élt, soha egy pillantást se vettem más férfira. Bezzeg ő minden útján felszedett valami ribancot. Volt, amelyik ide is utána pofátlankodott, nekem kellett kiseprűznöm a házból. Mert számomra szent volt az eskü, amit az oltár előtt tettem neki.

KAMASZ

A kocsmában másképp beszélnek.

ANYA

Te már oda is jársz? Mit vétettem, hogy ilyen átokkal vert meg a Teremtő? *Hangot vált; mézesházosan.* Ne hallgass te azokra a részeg senkiháziakra, édes fiacskám, csak az irigység beszél belőlük. Az mond rosszat rám, akit a kertkapuig sem engedtem, hiába tette a szépet, ígért fűt-fát. Mert vannak ám olyanok, akik azért rágalmaznak mindenfélével, mert nekik nem jutott a jóból.

KAMASZ

leszegett fejjel. Vannak. De nem sokan.

ANYA

ellöki a fiút magától. Menj, menj innét, ne is lássalak! Eridj a szobádba, dögölj az ágyban! Hagyj magamra Korinthával, nem is kérem, hogy itt virrassz velem.

KAMASZ

Maga is minek virraszt? Attól nem támad fel. Feküdjön le inkább, pihenje ki magát; épp elég baja lesz holnap a temetéssel. A pap mennyit kért?

ANYA

„Mennyit kért?” A temetésről is csak ez jut eszedbe. Az nem, hogy többé sohasem láthatod szegény nővéredet, aki annyit dolgozott rád: mosott, vasalt, megfoltozta a ruhádat, kiskorodban megfürdetett, ápolt, ha beteg voltál. És soha egy rossz szava sem volt a gazemberségeidre, előttem is hányszor kimentett, hány pofont, sarokban állást megúsztal, mert ő megkérlelt engem vagy apádat. Istenem, milyen áldott lélek volt, és hogy égett a keze alatt a munka! Helyettem is mindent elvégzett a ház körül, amikor dolgom volt...

KAMASZ

Emlékszem. És arra is emlékszem, hogy apánk halála után anyámnak egyre több dolga lett. Nappal is, éjszaka is.

ANYA

Hát aztán? Azért mindig megvolt mindenetek.

KAMASZ

keserűen. Talán épp azért volt meg mindenünk.

ANYA

Akkor meg mi bajod? Eridj aludni!

KAMASZ

odamegy a koporsóhoz, egy pillanatra felhajtja a kendőt, és váratlanul gyöngéd hangon szólal meg. Aludj te is, nővérkém! Jó éjszakát! A szobájába indul.

Az utcáról lábdobogás, kiáltások, lövések zaja hallatszik. A Kamasz megtorpan. A lárma távolodik, s amikor teljesen elhal, hirtelen megzörgetik az ablakot.

ANYA

még az előbbi szóváltás hatása alatt, inkább dühösen, mint ijedten. Ki lehet az ilyenkor? Csak nem te csináltál valamit? Nézd meg, ki zörget! Észbe kap, megállítja a fiút. Várj, majd inkább én. Ha téged keresnek, azt mondom, még nem jöttél haza a paptól.

KAMASZ

Nem kell.

ANYA

elhúzza a sötétítő függönyt, kinyitja az egyik ablakszárnyat. Ki az, mit akar tőlünk

éjnek évadján? Nincs semmink, szegények vagyunk.

FÉRFIHANG

Bocsásson meg, asszonyom, nem akarok semmi rosszat. Világosság szűrődött ki az ablakukon; gondoltam, még ébren vannak. Szállást keresek.

ANYA

Menjen szállodába! Nekem nincs kiadó szobám.

FÉRFIHANG

Kérem, nagyon kérem, ne küldjön el! Mindent megmagyarázok. Most jövök az állomásról, átutazóban vagyok, de ma már nem megy tovább a vonat. És nem tudom, hol van a szálloda, idegen vagyok ebben a városban, a pénzem is fogytán. Az állomásra nem mehetek vissza, onnan mindenkit elzavartak, mert a holnapi fogadásra készülnek... A legkisebb zugban is meghúznám magam...

ANYA

Várjon! *Visszamegy a lámpáért, kinyújtja az ablakon. A látvány megnyugtatja; megenyhülten szól a kint várakozóhoz. Hát jó, jöjjön be! Mindjárt beengedem! Hátraszól a Kamasznak.* Menj, fiam, vezesd be a vendéget!

A Kamasz kisiet a szobából. Az Anya visszatérdel a ravatal elé. Így a belépő Vendég először az asszony ingerlő, kerek fenekét pillantja meg. Már ettől zavarba jön, s zavara tovább fokozódik, amikor észreveszi a koporsót.

VENDÉG

Bocsásson meg, kérem! Ha tudtam volna, miért virrasztanak, nem veszem magamnak a bátorságot...

ANYA

feláll, megigazítja a ruháját. Bizonyára nem ok nélkül zörgetett be. A koporsóra mutat. A kislányom. Ma reggel halt meg. A szíve... Sírva fakad, leül az egyik székre, válla görcsösen rángatózik. De hamar erőt vesz magán. Ne álldogáljon az ajtóban, üljön asztalhoz! Biztosan éhes is.

A Vendég a lámpa fénykörébe lép. Húsz-huszonkét éves fiatalember, arckifejezése fáradt, kétségbeesett. Ruhája sárfoltos, gyűrött. Viharkabátját nem veti le, úgy ül az asztal mellé, az asszonytól tisztos távolságra. A Kamasz visszavonulásra készen szobája ajtajából figyeli anyját és az idegent.

VENDÉG

Köszönöm, nem kérek semmit. Vacsoráztam a vonaton... Kérem, fogadja őszinte együttérzésemet! Megértem a fájdalmát, és ha valamiben... én, én igazán... *Nem kínlódik tovább, elhallgat, majd feláll.* Nem akarok zavarni. Jobb lesz, ha elmegyek a szállodába...

ANYA

parancsoló kézmozdulattal ülteti vissza. Ne menjen sehová! *Terítéket, ételt tesz eléje.* Egyen valamit, régen lehetett az a vacsora, ha volt egyáltalán. Mindjárt megágyazok magának. Messziről jön? Vagy ne kérdezzem?

VENDÉG

összerezzen. Dehogynem. Nincs semmi titkolnivalóm. Tegnap indultam. A fővárosból... De ne féljen, nem vettem részt semmiben. *Idegesség fogja el, szinte fuldokolva folytatja.* Az irataim rendben vannak, megmutathatom. Hazautazom, amíg az egyetemen oktatási szünet van.

ANYA

szórakozottan. Diák?

VENDÉG

Igen. Bölcsészhallgató, másodéves.

KAMASZ

előlép a sötétből. Anyám, azt hiszem, elfelejtettem bezárni a kaput. Kimegyek.

ANYA

szúrós pillantást vet rá. Nem mész sehova. A szobádba, aludni! Nem akarom még

egyszer mondani.

A Kamasz sértődötten csapja be maga mögött az ajtót.

ANYA

a Vendéghez. Bocsásson meg, nem kérdezek többet. És maga se mondjon semmi feleslegeset! Ne aggódjon, itt jó helyen van. Na, egyen már végre!

VENDÉG

Köszönöm. Bizonytalanul nyúl az ételhez.

ANYA

Látom, nagyon kimerült. Megyek ágyazni... Hogy milyen időket élünk! Sóhajtozva megy fel a lépcsőn.

A Vendég megpróbál legyűrni néhány falatot, de feje csakhamar az asztallaphoz koppan. Az Anya végez az ágyazással, lejön a lépcsőn, gyengéden felkelti a fiatalembert, és felkíséri a manzárdba. Aztán visszatér, elfújja a ravatali gyertyákat, és a petróleumlámpával a kezében bemegy a szobájába.

2. JELENET

A manzárdszoba a tetőablakon besütő telihold fényében. Kecses, világos színű bútorok, virágmintás tapéta. A padlón vastag, puha szőnyeg. A Vendég kimerülten alszik az ablak alatt álló, támlás faágyon. Sokáig nem történik semmi... Egyszer csak fehér ruhás, karcsú lányalak jelenik meg a holdfényben. Ajtónyílást nem hallottunk – mintha a falból lépett volna elő; nem értjük, hogyan került a szobába. Talán ő sem érti: egy ideig tanácstalanul álldogál, aztán határozatlan léptekkel az ágyhoz megy. Gyönyörű teremtés: márványfehér arcát derékig omló, sötétszőke haj keretezi, szépen ívelt ajkait összeszorítja, szeme zölden fénylik. Leül az ágy szélére, csodálkozó, hideg tekintetét az alvóra szegezi. A Vendég a nézés hatására nyugtalanul hánykolódni kezd, majd – amikor a Lány megérinti a homlokát – riadtan felpattan.

VENDÉG

Ki vagy? Értem jöttél?

LÁNY

mutatóujját ajka elé emeli. Pszt! Felébresztetted anyámat.

VENDÉG

megnyugodva látja, hogy nem marcona csendőrtiszt, hanem egy szép, fiatal lány zavarta meg az álmát. Te az ő húga vagy?

LÁNY

csodálkozva. Kié?

VENDÉG

A halott lányé, aki odalent van felravatalozva.

LÁNY

arcán rémület tükröződik. Halott? Ki halt meg?

VENDÉG

meghökkenve. Hát a nővéred vagy a húgod. Nem tudom, hogy hívták. Te nem is tudsz róla?

LÁNY

félpercnyi dermedt csend után sírva fakad. De igen... Hogyne tudnék... A nővérem... Igen, a nővérem volt... Csak még olyan szokatlan... Az előbb, amikor felriadtam, ösztönösen hozzá indultam... És magát találtam az ágyában... Nem fogtam fel mindjárt... Ilyenkor mindig hozzá mentem, ő szokott megnyugtatni... Különben órák hosszat bolyonganék a házban, amíg csak... amíg csak a hold...

VENDÉG

Értem. A hold vonzza magát. Hallottam erről a betegségről. Vagy nem is betegség... Bocsásson meg!

LÁNY

érezhető megkönnyebbüléssel. Nincs mit megbocsátani. Tudom, hogy ez nem normális dolog. Anyám szidott is érte, nem hitte el... Csak ő, a nővérem értett meg... Ő nagyon jó volt. Nem bánta, hogy felébresztem, magához engedett az ágyba, betakart, és addig simogatott, becézgetett, amíg meg nem nyugodtam, és el nem aludtam a karjaiban... Ezért jöttem be magához, félig ébren; még nem hatolt el a tudatomig, hogy ő nincs többé... Ne haragudjon, hogy megzavartam az álmát... Igaz, nem tudtam, hogy maga fekszik itt... az ő ágyában. Én már aludtam, amikor maga érkezett. El is megyek.

VENDÉG

Hová?

LÁNY

megborzongva. Vissza... oda, ahonnan jöttem.

VENDÉG

közelebb húzódik hozzá. És én nem tehetném, ugyanazt, amit a nővére... a nővéred?

LÁNY

Mit?

VENDÉG

Hát azt, hogy magamhoz engedlek az ágyba, betakarlak, és addig simogatlak, becézgetlek, amíg meg nem nyugszol, és el nem alszol a karjaimban...

Magához vonja a Lányt, aki ellenkezés nélkül fekszik melléje, a takaró alá... A fiatalember, a sikertől felélénkülve, duruzsoló hangon folytatja az ostromot.

VENDÉG

Milyen hideg a tested! Egészen átfagyta! Bújj ide hozzám, hadd melegítselek fel egy kicsit! Úgy, most jó, nagyon jó... Milyen tiszta illata van a hajadnak; olyan hűvös és bódító, mint az esőben megázott fakéreg... Még szorosabban; ne félj tőlem, nem bántalak. Gondold azt, hogy a nővéred mellett fekszel, vagy ne is gondolj semmit, csak simulj hozzám! Ugye, jó itt mellettem?... Édes, kicsi tekergőm, nem szabadna ilyen lenge öltözetben mászkálnod; hűvösek már az éjszakák. És ha kitévedsz az udvarra, vagy a hideg kőpadlón lep meg az álom?

LÁNY

Igazad van, de nem tehetek róla. A hold... a hold erősebb nálam. Hiába húzom el a függönyt, még a falon is áthatol; a fénye mintha hágcsó lenne – csak meg kell találnom az első fokát, rátenni a lábamat, megkapaszkodni és elindulni fölfelé... az égbe, vagy valami olyan helyre, ahol csend és békesség van.

VENDÉG

És ha most megtaláltad azt a helyet?

LÁNY

Ahol csend van és békesség?

VENDÉG

Több annál. Boldogság. Aminél nagyobb nincs a földön. *Még erősebben öleli a Lányt.*

LÁNY

megpróbál szabadulni. Nem, azt nem akarom.

VENDÉG

Nem is tudod, mire gondolok.

LÁNY

vergődve. Eressz! Nem akarok olyan lenni, mint az anyám.

VENDÉG

elengedi. Miért, ő milyen? ... Bocsáss meg, ezt nem kellett volna megkérdezniem. De én nem is kívánom mindjárt *azt*. Nem is illene, amikor halott van a házban.

LÁNY

az ágy másik végébe húzódik. Igen, halott van a házban. Halott! *Összerázkódik.*

VENDÉG

Nagyon szeretted a nővéredet?

LÁNY

Nagyon.

VENDÉG

És ő is téged?

LÁNY

Engem csak ő szeretett egyedül.

VENDÉG

Szegénykém! *Óvatosan közeledik hozzá.* Ő is ilyen szép volt, mint te?

LÁNY

Nem, ő sokkal szebb volt nálam. Nem volt ilyen sápadt az arca, nem volt ilyen hideg a teste; csupa tűz volt, csupa élet. Őt mindenki szerette, tőlem meg irtóznak.

VENDÉG

Hogy mondhatod ilyet? Hiszen csodálatosan szép vagy. Nem hiszem, hogy akár a nővéred, akár bárki más versenyezhetett volna veled. Én legalábbis soha ilyen gyönyörű lánnyal nem találkoztam még... *Szünet; majd mintha egy félig elfeledett verset próbálna felidézni.* Hajad selymes és erős, mint a kötél, amellyel Sámson az ágyhoz kötözték... Szemed zöldje a bodzafáé, amely májusi hajnalokon bevilágított a szobámba... Egymáshoz simuló ajkaid a párhuzamosok boldog találkozása a végtelenben... Hangod csengő és mély értelmű, mint az éjféli misére hívó harangszó...

LÁNY

megérzi, hogy a költemény itt véget ér, vagy a fiú elfelejtette a folytatást. Ha őt láttad volna, nem így beszélnél. *Félénken.* Vagy láttad is talán a ravatalon?

VENDÉG

Nem, csak messziről. Amúgy sem láthattam volna sokat belőle: kendő volt az arcára terítve.

LÁNY

megkönnyebbült sóhajjal. Kendő, igen.

VENDÉG

De miért? Felétek ez a szokás?

LÁNY

Igen, ez a szokás.

VENDÉG

Talán a legyek miatt?

LÁNY

Talán. Nem tudom... De miért érdekel ez téged annyira? Felkeltettem a kíváncsiságodat iránta?

VENDÉG

Nem, dehogy. Isten nyugosztalja szegény nővéredet, és Isten bocsássa meg, hogy mi ketten, te meg én, az ő ravatala felett találtunk egymásra.

LÁNY

megnyugodva simul ismét a fiú ölelésébe. Úgy érzed?

VENDÉG

Te nem?

LÁNY

Nem tudom.

VENDÉG

De én igen. És nagyon boldog vagyok. Nagyon, nagyon! Soha többé nem fogok elválni tőled. Még a sírba is követlek.

LÁNY

megdermed. Ezt nem mondhatod komolyan.

VENDÉG

Dehogynem.

A Lány sírni kezd, egész testét rázza a zokogás. A fiatalember ijedten csitítja.

VENDÉG

Ne sírj, kedves! Nincs semmi baj. Miért sírsz?

LÁNY

Mert halott vagyok.

VENDÉG

Te? A nővéred. Te élsz, itt vagy a karomban.

LÁNY

Nem, nem.

VENDÉG

De igen. Élsz és élni fogsz, élni fogunk, te meg én, mi ketten. Örök időkre együtt. Reggel megkérem anyádtól a kezedet, és együtt utazunk tovább.

LÁNY

ijedten. Nem, csak azt ne! Nem lehet!

VENDÉG

Miért nem?

LÁNY

Nagyon szigorú. Nem szabad megtudnia, hogy bejöttem hozzád. Ígérd meg, hogy nem szólsz neki. Majd később. Néhány nap múlva.

VENDÉG

Megígérem.

A Lány hálásan megcsókolja. A Vendég viszonozná a csókot, ám ekkor eszébe villan valami.

VENDÉG

Csakhoggy én nem maradhatok itt soká. Be kell vallanom valamit. Én benne voltam... részt vettem a felkelésben. A fővárosból menekülök. Át kell jutnom a demarkációs vonalon, mert ha elkapnak... A társaim talán már nem is élnek... Szökjél meg velem!

LÁNY

kétségbeesetten rázza a fejét. Én nem mehetek. Nem szabad.

VENDÉG

Akkor én se mozdulok egy tapodtat sem. Legfeljebb elfognak. Igazából nem is csináltam olyasmit, amiért főbelövés járna. Csak tagja voltam egy diákbizottságnak, aláírtam néhány ostoba kiáltványt... azt is többedmagammal. Lehet, hogy egész könnyen megúszom. Kapok néhány hónapot...

LÁNY

Nem, nem, mindenképpen el kell menned, veszélyes lenne itt időznöd. Én tudom, hogy azok nem ismernek bocsánatot. Anyámhoz járt egy százados. Előtte titkolta, de az öcsémnek elárulta: mindenkit kivégeznek, akinek a legkisebb köze is volt a lázadáshoz.

VENDÉG

Mindegy! Inkább haljak meg a közeledben, mint hogy biztonságban éljek, de tőled elszakítva.

LÁNY

könnyű sóhajjal. Ha engeded neked, továbbbmész?

VENDÉG

Az enyém lennél, és cserében azt kívánod, hogy hagyjalak el?

LÁNY

Nem örökre. Visszajössz, amint lehetséges lesz. *Szomorúan.* Várni foglak.

VENDÉG

Visszajövök. Amint lehet, azonnal. *Magához szorítja a Lányt.*

LÁNY

Várj még! Húzd be a függönyt; nem akarom, hogy a hold lássa!

VENDÉG

teljesíti a kérést, s újra átöleli a Lányt. Nagyon kívánlak!

LÁNY

Várj még! Vigyázz, ne maradjon nyoma annak, hogy itt voltam. A lepedőt... majd tüntesd el! A szekrényben találsz tisztát. Ha nem tudsz továbbutazni, holnap éjjel ismét meglátogatlak. De napközben ne keress, és nehogy elszóld magad! A nevemet se szabad kiejtened!

VENDÉG

Hiszen nem is tudom, hogy hívnak!

LÁNY

Korinthának. De felejtsd el.

VENDÉG

Szeretlek, Korintha!

LÁNY

váratlan szenvedéllyel. Ölelj, ölelj: mindjárt ránk virrad!

3. JELENET

A nagyszoba. Borús délelőtt; a széles ablakon beeső szürke fény alig oldja fel a hodályszerű helyiség éjszakát őrző sötétjét. A most még avittabbnak tetsző berendezési tárgyakból vigasztalan sivárság árad. A falióra fél tizenegyet mutat. Az Anya, a gyászruhája elé kötött virágmintás kötényben, az asztalt takarítja. Tálcába rakja a használt tányérokat, evőeszközöket, összesöpri a kenyérmorzsát. A Vendég terítékéhez nem nyúl; a fiatalember még nem jött le reggelizni. Az asszony éppen kifelé indulna, amikor a bejárati ajtó felől erőteljes kopogtatás hallatszik.

ANYA

emelt hangon. Te vagy az, fiam? Nem vittél kulcsot?

Hallgatózik. Mivel nem kap választ, letépi magáról a kötenyt, az egyik székre dobja, és kimegy ajtót nyitni. Dühös sietséggel tér vissza a szobába; egy nála öt-hat évvel fiatalabb, kissé erőltetetten katonás mozgású, tisztí egyenruhás férfi követi. Az asszony megáll a szoba közepén, szembefordul a férfival, aki riadtan torpan meg a küszöbön.

ANYA

hidegen. Mit óhajt a Százados úr? Bocsásson meg, nem érek rá, még rengeteg dolgom van a temetésig.

SZÁZADOS

bátortalanul beljebb lép. Mióta urazol te engem? Néhány napja még a keresztnevemen szólítottál, a becenevekről nem is beszélve... Különben pedig azért jöttem, hogy minden sértődést, haragot félretéve felajánljam segítségemet a téged ért szerencsétlenségben. Ha bármire szükséged lenne...

Az asszony elutasító kézmozdulattal válaszol. A Százados úgy tesz, mintha ezt nem vette volna észre: még közelebb lép hozzá. Az Anya az asztalig hátrál.

SZÁZADOS

És, természetesen, szeretném kifejezni mélységes együttérzésemet... *A ravatalra sandít.* Szegény, kicsi Korintha...

ANYA.

Ne ízetlenkedj! A lányom utált téged.

SZÁZADOS

De te nem. Épp ellenkezőleg! *Megpróbálja átkarolni az asszonyt, de az kitér előle.*

ANYA

Amíg ki nem ismertelek. Amíg rá nem jöttem, mit művelsz azokkal a szerencsétlenekkel.

SZÁZADOS

felcsattan. Lehet, hogy azoknak a „szerencsétleneknek” tíz év múlva emlékművet fognak állítani, engem meg félrelöknek, mint a kifacsart citromot. De ha én meg a hozzám hasonló „szadista barmok” nem fogtuk volna le a kezüket, még az a kevés

is elveszne ebből a nyomorult országból, amit a háború meghagyott. *Dühösen fújtat.*

ANYA

epésen. A Százados úr mindent meg tud magyarázni. Én viszont csak egy gyöngé asszony vagyok, aki a tyúkeszemmel nem vagyok képes átlátni ezeket a dolgokat. De abban mégis bizonyos vagyok, hogy a kínzás, kegyetlenkedés, ártatlan emberek legyilkolása, akármilyen eszme nevében történik is, Isten ellen való véték, amire nem lehet mentséget, igazolást találni.

SZÁZADOS

ismét felcsattanna, de iszonyúan kívánja a haragtól megszépült asszonyt. Visszafogja magát. Mentséget nem keresek. Igazolást sem. Csak azt szeretném, ha megértenél. Lásd be, hogy végső soron magam is áldozat vagyok.

ANYA

Áldozat? Te?!

SZÁZADOS

látva, hogy így nem ér célt, taktikát cserél. Nem felejtethed el ilyen hamar az együtt töltött éjszakákat. Amikor a karomba zártalak, amikor sikoltoztál alattam a gyönyörtől, eszedbe sem jutott, hogy a munkám miatt szörnyülködj.

ANYA

undorral. Munkád?! Ezt te annak tekinted?

SZÁZADOS

ordítva. Igenis, a munkám! A hazának szüksége van rá. *Szünet. Aztán fuvolázva.* Hát már nem vagyok a kölyökkutyád? Akit úgy dédelgettél? Azt akarod, hogy megint vinnyogva kaparásszam a küszöbödöt, mint egyszer, amikor nem akartál beengedni? Letérdel. Megteszem, bizony isten, megteszem, csak füttyentened kell. Leszek a kiskutyád, az ölebed, a bernáthegyid vagy amit akarsz, csak egy jó szót szólj már! Átfogja az asszony lábát.

ANYA

pillanatnyi megingás után kilép a férfi karjai közül. Állj fel! Vedd észre magad, hol vagy és mit művelsz! A lányom ravatala előtt akarsz ledönteni? Amit mondtam, megmondtam. Többé nem kellesz.

A Százados megalázottan feltápáskodik. Már majdnem sarkon fordul, hogy kicsörtesse a házból, amikor a használtak mellett észreveszi az érintetlen harmadik terítéket. Az Anya megkésett mozdulattal akarja eltakarni.

SZÁZADOS

fenyegető hangra váltva. Amint látom, vendéged van. Vagy vársz valakit?

ANYA

riadtan. Nem várok senkit. Azaz hogy... vendégem van. Egy fiatalember.

SZÁZADOS

Egy fiatalember? Az új szeretőd?

ANYA

Nem, dehogy. Az éjszaka jött.

SZÁZADOS

Az éjszaka? Honnan? A vasutat már tegnap este lezártuk.

ANYA

lázasan gondolkodik, hogyan vágja ki magát. De ő gyalog jött... A szomszéd faluból... A temetésre.

SZÁZADOS

Rokonod?

ANYA

Igen. Nem, illetve majdnem... Korintha vőlegénye.

SZÁZADOS

gúnyos hitetlenséggel. Nem is tudtam, hogy Korinthának vőlegénye volt.

ANYA

kapkodva. Én se tudtam. Szegény kislányom csak három nappal ezelőtt vallotta be. Amikor már érezte, hogy... Tavaly augusztusban ismerkedtek meg, amikor Korintha a nagyszüleinél nyaralt. Titokban leveleztek... A fiú lánykérőbe készült, és temetésre érkezett. Csak itt tudta meg, hogy jövődöbelije már nem él. Az izgalomtól és a megkönnyebbüléstől sírva fakad.

SZÁZADOS

Nagyon megható történet. Azért, ha megengeded, én ellenőrizni fogom a „vőlegény” iratait. Most hol van?

ANYA

Még alszik.

SZÁZADOS

Hol? A lányod szobájában? Vagy tenálad?

Az Anya a fejét rázza. A Százados elindul a lépcső felé. Az asszony odaugrik hozzá, megragadja a karját.

ANYA

Miért nem hiszed el, amit mondok? Hát hazudtam én neked valaha?

SZÁZADOS

ellöki magától. Csak azt hallgattad el, hogy már a fél várossal lefeküdtél, mire én sorra kerültem.

ANYA

Mert nem ismertelek. Mert nem tudtam, milyen férfi vagy. De teutánad rá se tudtam nézni senkire. Azóta sem, hogy szakítottunk... hogy szakítottam veled... És ha most vársz néhány napot – csak amíg kicsit magamhoz térek, és a gyászom se lesz ennyire friss már –, akkor... akkor újrakezdehetjük. Esküszöm neked!

A Százados, bár gyanakvása a váratlan fordulattól teljes bizonyosságot nyert, félpercnyi habozás után, mint már annyiszor, ismét enged az asszonyból áradó erotikus varázsnak. Csak a látszat kedvéért vonakodik.

SZÁZADOS

Cserében hagyjam futni a vőlegényt?

ANYA

Ő még ma este visszamegy a falujába.

SZÁZADOS

Csak holnapután. Amíg a tábornok úr különvonata át nem halad a vidéken, egy lélek sem hagyhatja el a várost.

ANYA

megnyugodva. Akkor holnapután este... ha letetted a szolgálatot... várni foglak.

SZÁZADOS

Mint azelőtt?

ANYA

Mint azelőtt.

SZÁZADOS

elcsukló hangon. És a kiskutyád leszek?

ANYA

A kiskutyám leszel.

A férfi szeme bepárasodik, szeretné az asszonyt átölelni, és előleget venni a holnaputáni estéből, ám ekkor megreccsen a lépcső: a Vendég jelenik meg rajta. Az egyenruha láttán megdermed, de már késő visszalépnie. A Százados futó pillantással végigméri a fiatalembert, s ez elég is neki, hogy megállapítsa, kiféle, és honnan jöhetett. De úgy tesz, mintha nem vette volna észre a diákot.

SZÁZADOS

Asszonyom, még egyszer fogadja őszinte együttérzésemet! És ha bármiben a segítségére lehetnék... Össze csapja a bokáját, tiszteleg, szabályos hátraarcot csinál, és boldogan kimasírozik. Az Anya követi, bezárja az ajtót.

VENDÉG

lejön a lépcsőn, bátortalanul járul a szobába visszatérő asszony elé. Jó reggelt, asszonyom! Ne haragudjon, hogy ilyen illetlenül sokáig aludtam. Már rég indulnom kellett volna. Félek, hogy akaratlanul kellemetlenséget okoztam önnek.

ANYA

Szó sincs róla. Üljön csak le reggelizni! A teája már jéggé dermedt.

VENDÉG

Köszönöm, nem kérek semmit. Mennem kell.

ANYA

Ugyan, hová siet ennyire?

VENDÉG

A rokonaimhoz, a megszállt területre. Ott akarom kibőjtölni a hadiállapotot.

ANYA

És az egy csöppet sem zavarja, hogy ahhoz át kell jutnia a demarkációs vonalon?

VENDÉG

Majd csak átvergődöm valahogy. Azt mondják, nem túl szigorú az ellenőrzés.

ANYA

Ott talán nem. De innen két napig a madár sem repülhet ki. Minden utat lezártak.

VENDÉG

De nekem rendben vannak az irataim. *Elvörösödik.*

ANYA

Én ebben nem kételkedem, különben nem is mertem volna befogadni éjszakára. De azért jobb nem kockáztatni. A mai zavaros időkben már azért is könnyen falhoz állíthatják, mert a fővárosból érkezett. És most a legjobb papírokkal is feltartóztatnák.

VENDÉG

Akkor hát mit tegyek? Asszonyom mit tanácsol?

ANYA

Azt, hogy a zárlat idejére maradjon nálunk.

VENDÉG

kínban. De ide... tisztek járnak. Feltűnhet az ittlétem.

ANYA

hűvösen. A Százados úr családunk régi barátja, és én már tudtára adtam, hogy maga a házamban tartózkodik.

VENDÉG

Ijedten pillant körül, a menekülés útját keresi. És mit mondott neki, ki vagyok?

ANYA

Csak az igazat. Közöltem vele, hogy maga Korintha vőlegénye. *Hatásszünetet tartva, diadalmasan néz a fiatalemberre.*

VENDÉG

megdöbbenve. Hogyan? Korintha vőlegénye? A megboldogult húgáé?

ANYA

most rajta van a megdöbbenés sora. Miféle húgról beszél maga? Korinthának soha nem volt lánytestvére.

VENDÉG

teljesen összezavarodik. Rájön, hogy elszólta magát. Ezért az Anya csodálkozása el sem jut a tudatáig. Dadogva igyekszik menteni, ami menthető. Bocsásson meg, asszonyom, de éjszaka, amikor beengedett, mintha egy fehér ruhás lányalakot láttam volna kisuhanni a szobából. Akkor a szolgáló volt...

ANYA

szárazon Nem tartunk szolgálót. Megsajnálja a zavarában megbénult fiatalembert. Biztosan álmolta azt a lányt a fiatalúr. Meg is értem, a maga korában... De fordítsuk komolyra a szót! Maga tehát az én Korinthám jegyese volt. Tavaly nyáron ismerkedtek meg a szomszéd faluban – maga ugyanis odavaló –, Korintha nagyszüleinél. Maga tegnap gyalog jött be a városba, hogy megkérje a lányom kezét. Azonban elkéssett, már csak a koporsóban láthatta viszont. És most itt marad a temetésre, és azután mindaddig, amíg a tábornok úr vonata ki nem gördül az állomásról. Akkor visszamehet a falujába... vagy ahova tetszik. Megértette?

VENDÉG

még mindig a név rejtélyén töprengve. Nem. Illetve igen. És köszönöm. Nagyon köszönöm. De nem lenne tisztességes, ha eltitkolnám... A jószágáért cserében be kell vallanom valamit.

ANYA

elhárítóan. Később. Most nincs rá idő. A temetés után majd elbeszélgetünk, ha már egy kicsit megnyugodtunk.

Dörömbölés. Riadtan néznek össze.

ANYA

Ki lehet az megint? Mindenesetre menjen vissza a szobájába!

KAMASZ

kintről Anyám, miért zárkóztál be? Eressz be, mindjárt itt lesznek a temetkezési

vállalattól.

Az Anya megkönnyebbülten megy ki ajtót nyitni. A Vendég odalopódzik a ravatalhoz, és megfogja a halott arcára terített kendőt. Már éppen felemelné, amikor az Anya és a Kamasz belépése megzavarja. Elrántja a kezét. Odamegy az asztalhoz. Leül, idegesen belekortyol a teájába.

ANYA

Hol tekeregtél, te átok? Két órája, hogy elmentél.

KAMASZ

Nem tehetek róla. A Százados úr tartott fel.

ANYA

Megint a laktanyában voltál? Nem megtiltottam, hogy betedd oda a lábad?

KAMASZ

Az utcán kapott el. Egyszerűen karon ragadott, és becipelt. Nagyon jó kedve volt. Ja, mielőtt elfelejtem, ezt küldi a vendégünknek. *A zsebében kotorászik.*

VENDÉG

ijedten ugrik fel. Mi az?

KAMASZ

Igazolvány. *Kétrét hajtott kartonlapocskát nyújt át neki.* Csak a nevét kell beírni.

VENDÉG

Miféle igazolvány? Nekem van...

ANYA

Ugyan, ne értetlenkedjék már! Csak nem akar igazolvány nélkül mászkálni, amikor lépten-nyomon igazoltatnak. És nálunk csak a Százados úr papírját fogadják el. Írja alá, és tegye zsebre!

VENDÉG

Igenis. Köszönöm. *Zavartan nézegeti a kartonlapocskát, amely a biztonságát szavatolja.*

ANYA

Fiacskám, te még nem is tudod, kit tisztelhetsz a vendégünkben. Ő volt a mi

Korinthánk vőlegénye.

KAMASZ

elképedve. Kicsoda?

VENDÉG

Igen, az vagyok, akinek asszonyom mondott. Korintha vőlegénye... Istenem, megbolondulok! Zokogással küszködve felrohan a manzárdszobába. Az igazolványt az asztalon hagyja. A Kamasz tátott szájjal bámul utána.

KÖZJÁTÉK

A nyitva hagyott ajtón két fekete ruhás férfi lép a szobába. Néma fejbólintással üdvözik a háziakat, akik ugyanilyen némán viszonozzák köszönésüket. Az egyik férfi helyére teszi a koporsófedelelet, a másik kalapácsot, szögeket vesz elő. Közben az utcáról harsogó katonazene, lépésben haladó gépkocsik berregése hallatszik: a tábornok most vonul végig kíséretével a városon. A díszfelvonulás lármája lassan távolodik... A kalapácsos férfi az utcán zajló eseményektől nem zavartatva magát, gyors, szakszerű ütésekkel körbeszegezi a koporsófedelelet. Az Anya pálinkát hoz, s amikor végeznek, megkínálja a temetkezési vállalat embereit. A feketeruhások szertartásosan felhajtják a pálinkát, majd vállukra emelik a koporsót, és kiviszik a házból. Távozásuk után az Anya sírva borul az üresen maradt ravatalra. Fia, aki eddig az ablaknál állva figyelte a felvonulást, odamegy hozzá, és ügyetlen, becézőnek szánt mozdulatokkal vigasztalja.

4. JELENET

A nagyszoba a temetés utáni estén. Az Anya, a Kamasz és a Vendég az ebédlőasztalnál ülnek; előttük a vacsora maradéka, és egy kancsóban forralt bor. Az asztal közepére állított lámpa ijesztően megnyúlt árnyakat vetít mögéjük. Az összehúzott sötétítőfüggöny letompítja az ablaktáblákat verő eső kopogását. Mindhárman elcsigázottak, az ételhez is alig nyúltak. Pillantásuk időnként a már lebontott ravatal helyére téved.

ANYA

a Vendéghez. Tölthetek még forralt bort?

VENDÉG

lassan jut el a tudatáig, hogy hozzá szóltak. Köszönöm, nem kérek. Már

átmelegedtem.

ANYA

a Kamaszhoz. És neked, fiam?

A Kamasz csak a fejét rázza. Percekig tartó csend. Végül az Anya nem bírja tovább, beszélni kezd, hogy elűzze szorongását.

ANYA

Hirtelen kezdett rá, éppen amikor a sírhoz értünk. Mintha az ég is őt siratta volna... *Hiába várja, hogy a többiek bekapcsolódjanak: hisztérikus hadarással folytatja.* Szép volt a sírbeszéd, a tisztelendő úr igazán kitett magáért. Hogy is mondta? „Olyan volt ő, mint a mezők lilioma, oly sudár és tiszta kelyhű, ám gyöngye szárat adott néki a Teremtő, ezért az első tavaszi vihar derékba törhette...” Miféle tavaszi vihar? Hiszen ősz van... *Fiára néz, majd a Vendégre, ám azok erre sem reagálnak.* Hanem a kántor, az most is dülöngélt. Legalább akkor lenne józan, amikor a régi katonacimborája lányát búcsúztatja.

KAMASZ

kizökkenti apátiájából, hogy rosszat mondhat valakire. Az mindig tökrészeg. Akkor is alig állt a lábán, amikor apámat temettük.

ANYA

elgondolkozva. Igazad van, akkor is.

KAMASZ

feláll. Na, én elteszem magam holnapra. Nagyon elfáradtam máma.

ANYA

fürkésző pillantást vet rá. Menj csak! Remélem, az ágyadban töltöd az éjszakát.

A Kamasz megrántja a vállát, és bemegy a szobájába. A Vendég nem mozdul, s ettől az asszony felbátorodik.

ANYA

Nagyon szerette a nővérét, bár sohasem tudta kimutatni. Tüskés természetű, mint az apja volt. Nem bírok vele. Korintha viszont... maga volt a jóság, szelídség, mégis tudott hatni rá. Neki szót fogadott, bár neki se mindig... Az apa, az hiányzott mindkettejüknek.

VENDÉG

érzi, hogy meg kell szólalnia neki is, különben mehet aludni, arra pedig nem tudja rászánni magát. Kényszeredetten. Régen meghalt a férje?

ANYA

Öt éve.

VENDÉG

És azóta... egyedül?

ANYA

kicsit elpirulva. Egyedül. Egy szál magam a két gyerekkel. Azaz most már csak ezzel az eggyel... Sírva fakad, de hamar megnyugszik.

VENDÉG

Én tudom, milyen nehéz lehet. Engem is egyedül nevelt az anyám. És nekem is ott voltak az öcséim. Én kísértem őket az iskolába, én leckéztem velük... Néha még főztem is.

ANYA

Összeillettek volna az én Korinthámmal. Kár, hogy nem ismerhette.

VENDÉG

szorongva. Meséljen róla, milyen volt. Én csak a ravatalon láttam. Az arcát nem is láthattam, kendő volt rajta.

ANYA

Le kellett takarnom, annyi a légy mostanság. Még egy esztendőben sem szaporodtak el ennyire. Talán mert mindenfelé sok a halott... Hogy milyen volt a lányom? Körülbelül olyan magas, mint én. És karcsú. Akárcsak én lánykoromban. A haja világosabb, mint az enyém, és hosszú: ha leengedte, derékig ért. A szeme zöld. Ebben nem rám ütött, a szeme színét az apjától örökölte. És hogy olyan fehér bőrű volt... talán túlságosan is sápatag; az én fajtám kreol, és erőteljesebb. De azért nagyon szép volt. Sokan legyeskedtek körülötte, de ő nem, ő senkit se engedett három lépésnél közelebb. Nagyon tartózkodó volt. Mondtam is neki: édes lányom, az rendjén volna, hogy vigyázol magadra, én is így tettem annak idején, de ha mindenkihez ilyen elutasító vagy, még azt hiszik, nem is vér folyik az ereidben, hanem savólé. Márpedig az olyan lányok végül hoppon maradnak, egy férfinak sincs kedve jégcsapot vezetni az oltár elé. Ő meg csak nevetett, és azt

mondta: ráér még felolvadni, mindennek eljön az ideje... Hát eljött! Csak nem annak. *Hüppögve.* Még azt is mondta, hogy azt az anyajegyet, ami a bal melle alatt van, csak az a férfi fogja meglátni, akit egy életre választ párul magának.

VENDÉG

izgatottan. Hol volt az az anyajegy?

ANYA

megütközve. Miért fontos az magának?

VENDÉG

Csak úgy kicsúszott a számon. Beszéljen még róla!

ANYA

Ha el tud képzelni engem húsz évvel fiatalabbnak, persze karcsúbbnak, kíváncsabbnak... habár sok férfinak ma is jobban tetszem, mint ő... kicsit vézna volt, kicsit vérszegény, különösen, amikor már látszott rajta, hogy beteg... Hanem ahogy járt az utcán! Büszkén, fölemelt fejjel, nem nézve senki emberfiára; a csípője mégis olyan édesen ringott, a hegyes kis mellei olyan kihívóan szegeződtek a szembejövőkre, hogy a férfiak, mintha villám sújtotta volna őket, megálltak és bámulták, nem tudták a szemüket levenni róla...

Az Anya váratlanul kiperdül a szoba közepére, és lányát utánozva, magakelletően járkálni kezd a fiatalember előtt... Hirtelen elszégyelli magát, visszamegy a helyére, és az asztalra borulva sírni kezd. A Vendég tétova mozdulatot tesz, hogy vigasztalóan megsimogassa, de az utolsó pillanatban visszarántja a kezét. Nem az asszony öntudatlan felkínálkozása, hanem a szavai és mozdulatai által felidézett kép riasztja meg.

VENDÉG

sután. Nyugodjon meg, kérem! Ne sírjon! Bármilyen nehéz, hozzá kell szokni a gondolathoz, hogy ő már nincs többé... Különös, de ahogy leírta, olyan érzésem támadt, mintha már láttam volna valahol. A hosszú szőke haj, a zöld szempár... *Óvatosan.* Tegnap éjjel álmomban ugyanilyen lánnyal találkoztam.

ANYA

lassan felemeli a fejét, a Vendégre mered. Akit reggel emlegetett.

VENDÉG

visszakozna, de már nem teheti. Igen, akit említettem. Igaz, csak álmodtam. De vajon nem lehetséges-e, hogy bár élő valójában sohasem láttam, álmomban mégis ő, Korintha jelent meg előttem?

ANYA

felugrik. Várjon! Mutatok róla fényképeket.

Beszalad a szobájába, és egy halom fényképpel tér vissza. Odaül a Vendég mellé, és elkezdi válogatni a képeket. Közben több ízben is – mint egy véletlenül – megérinti a fiatalembert.

ANYA

Ezek a legkorábbiak: itt még csecsemő, két vagy háromhónapos, már nem emlékszem... Ezen már kétéves, nagy masnival a hajában... Azon meg öt; az öccsét ringatja. Ugye, milyen komoly a kis arcocskája?... Ezt nézze, ezen már iskolás lány, – nézze azokat a pipaszárlábakat a fehér harisnyában!... Persze, ezek a képek nem érdekesek a maga számára... Lássuk csak! Nem, ezt még meg kell mutatnom: ilyen volt első áldozáskor. Igaz, eléggé elmosódott, de azért jól látszik rajta, mennyivel szebb, fejlettebb, mint a vele egykorúak... Istenem, azok közül sokan már férjhez mentek, gyereket szültek; ő meg, szegénykém, kint fekszik a hideg, sáros temetőben, és sohasem látjuk többé... Zokogva borul a Vendég vállára.

VENDÉG

az Anya haját simogatva, tekintetét szégyellősen a fényképekre fordítja. Ám ekkor a halom tetején megpillant egy képet, és rémülten löki el magától az asszonyt. És ez? Ez a kép mikor készült?

ANYA

sértődötten elhúzódva. Nem olyan régen, úgy két hónapja. Az a ruha van rajta, amiben eltemettük.

VENDÉG

Ez biztosan ő? Nem a barátnője, vagy... a húga?

ANYA

De furcsákat beszél megint! Megpróbálja tréfával enyhíteni a köztük támadt feszültséget. Mintha nem Korintha vőlegénye volna! Egyszer már tisztáztuk, hogy nincs és nem is volt lánytestvére.

VENDÉG

a legmélyebb zavarban. Ne haragudjon az otrombaságomért!... Az álmom, az zavart meg... olyan plasztikus volt. Az arc, a ruha... még az anyajegy is. Feláll. Ne haragudjon, rettenetesen fáradt vagyok, felmegyek aludni.

ANYA

meghökken és picit csalódott. Jól van, menjen csak! Az ágya mellé odakészítettem egy üveg vörösbort, hátha megszomjazik az éjszaka.

VENDÉG

Köszönöm. Elindul a lépcső felé; mielőtt rálépne, megáll, visszafordul. Köszönök mindent. Remélem, nem leszek sokáig a terhére. Jó éjszakát, asszonyom! Felmegy.

Az Anya nem válaszol; idegesen összesöpri a fényképeket, eloltja a lámpát, és bemegy a szobájába.

5. JELENET

A manzárdszoba késő éjjel. Az eső már elcsitult; egyhangú kopácsolását a tábornok tiszteletére rendezett tűzijáték durrogása váltja fel: piros, sárga, zöld fények siklanak le a tetőablak üvegén. A tűzijáték nem tart sokáig; hamarosan ismét csak a fészülődőasztalon álló, lecsavart lángú petróleumlámpa homálylik a szobában, és a nyugtalanul alvó Vendég szuszogása hallatszik... Megjelenik a Lány. Most is nesztelenül érkezett, mintha az éjszakától összesűrűsödött levegőből materializálódott volna, bár ezúttal úgy tűnik: résnyire megnyílt az ajtó. A Lány némi tétovázás után letérdel az ágy elé, hideg ujjával megérinti az alvó

homlokát. A fiatalember felriad, rémületében erős szorításba fogja a Lány kezét, de ezzel nem magához vonni, hanem távol tartani akarja kísérteties látogatóját.

VENDÉG

Ki vagy te? Mit akarsz tőlem?

LÁNY

sértődött csodálkozással. Hát már elfelejtettél? Korintha vagyok. Akit tegnap éjjel a kedveseddé tettél. Szabadulni próbál. Elmegyek, eressz!

VENDÉG

Nem mész sehova! Korintha halott.

LÁNY

egy pillanatra megrendül, de aztán feltalálja magát. Még hogy én halott? Miket beszélsz?... Ó, most már értem. Összetévesztesz a nővéremmel. Ó, sajnós, valóban halott. Csakhogy őt Korinnának hívták. Korinna, én pedig Korintha vagyok. Könnyű összecserélni a nevünket, annyira hasonló. Különben is nagyon hasonlítottunk egymáshoz... Korinna, az én szerencsétlen nővérem, tegnap reggel óta nem él. Én viszont, amint látod, élek. És hogy mennyire, azt mindjárt bebizonyítom neked...

VENDÉG

elengedi a Lány kezét. Várj csak! Lehet, hogy félrehallottam a nővéred nevét. De hol voltál akkor egész nap? Még a temetésre se jöttél el. És amikor véletlenül szóba hoztalak, anyád letagadta, hogy létezel....

LÁNY

Elárultál?

VENDÉG

Nem, dehogy. Még ha akarom, se tehettem volna. Anyád, ha ugyan az anyád egyáltalán, őszintén csodálkozott, amikor elszóltam magam, hogy a megboldogultnak húga is van.

LÁNY

kis gondolkodás után. És te elhitted, hogy csodálkozik?

VENDÉG

Miért ne hittem volna? Mi oka lehetett rá, hogy letagadjon?

LÁNY

Hát persze, hogy letagadott. Hiszen az én létezésemet mindig is titkolta.

VENDÉG

De hát miért? Milyen bűnt követtél el, hogy el kellett rejteni a világ szeme elől?

LÁNY

Egyetlen bűnöm az, hogy megszülettem.

VENDÉG

Most már végképp nem értem. Még ha púpos lennél vagy gyengeelméjű. De nálad szebb, elbűvölőbb teremtéssel soha életemben nem találkoztam. Hozzád hasonlót is csak egyet láttam, fényképen: a nővéredet.

LÁNY

feltámadt magabiztossággal. Te még sok mindent nem értesz. Amikor én világra jöttem, apám már két éve börtönben ült. Ő parancsolta meg anyámnak, hogy engem, mint a család szégyenét, dugjanak el valahol vidéken. Tizennégy éves koromig idegeneknél nevelkedtem. Csak apám, azaz anyám férjének halála után kerülhettem vissza ide. De csak mint cseléd, és mint Korinna szobalánya. Ám ő sejtette az igazságot, szeretettel bánt velem, nem hagyta, hogy anyám kizsigereljen. Ezért később eltiltottak tőle, sőt, anyám még a betegágyához sem engedett oda. Amikor válságosra fordult az állapota, engem bezártak a fáskamrába. El sem búcsúzhattam tőle. Anyám azóta is ott tart, csak ilyenkor éjszaka merek kiszökni... A temetésre se mehettem el. Sírva. Tegnap, amikor beadta az ételemet, térden állva könyörögtem neki, de nem enyhült meg a szíve

irántam.

VENDÉG

Nem tudom elhinni ezt a szörnyűséget, előttem nem ilyenek mutatkozott.

LÁNY

Pedig hinned kell nekem, kedvesem, ha szeretsz! Mert ugye szeretsz? Ugye, te nem dobsz el magadtól, nem bánysz velem olyan kegyetlenül, mint a szülőanyám? Vagy mint az öcsém... Az a kis kígyó, nemhogy segítene rajtam, még csúfol is. Délután odajött a börtönömhöz, és mindenféleképpen elmondott. Pedig te tudod a legjobban, milyen tiszta vagyok... azaz csak voltam, amíg el nem csábítottál.

VENDÉG

Tiszta vagy te most is, a legtisztább a világon! De hogy anyád, aki engem kérdezés nélkül a házába fogadott, még igazolványt is szerzett nekem, holott nem tudhatja, mi elől menekülök; ez a bátor asszony képes lenne ilyen alávaló módon meggyötörni a tulajdon lányát, ezt sehogyan se tudom...

LÁNY

gyorsan félbeszakítja. Mert még nem ismered őt eléggé. Meg mert te férfi vagy. Az én drága, jó anyám, ő aztán megéri a pénzét! Mesélhetnék róla! Mióta az ura meghalt, a város minden épkézláb férfiemberével összeszűrte a levelet. Még Korinna meg az én udvarlóimat is az ágyába csalta. A legutolsó szeretőjét, a Századost azért kergette el, mert azt képzelte, hogy szemet vetett rám... azazhogy Korinnára. Engem nemcsak gyűlöl, mert balkézről vagyok, hanem féltékeny is rám... Mit gondolsz, tehozzád miért olyan jóságos? Vagy még nem kezdett ki veled?

VENDÉG

zavarban. Eddig nem vettem észre.

LÁNY

Mert te olyan jó vagy, és naiv. Ne félj, próbálkozni fog majd. Én viszont csak most jövök rá, miért nem enged ki a fáskamrából.

VENDÉG

Miért?

LÁNY

Hát nem érted? Nem akar vetélytársat. Inkább elvégzi a cselédmunkát egymaga, csak hogy téged megkaparinthasson... De mi ketten túljártunk az eszén. Az enyém vagy, és az is maradsz, amíg akarom... amíg akarod... amíg el nem árulsz. De ugye, nem árulsz el neki sohasem?

VENDÉG

ellágyulva öleli magához a Lányt. Amíg csak élek. A sírig!... Milyen hideg megint a tested! Most már értem, miért. Naphosszat abban a fagyos kamrában! Nem engedlek vissza többé.

LÁNY

Akkor elveszítesz. Megígérted, hogy nem teszel semmit. Ne félj, erős vagyok, kibírom. Hidd el, nekem megéri. Csak még egy éjszaka veled lehessek!

VENDÉG

Féltelek. Hogy átfagyta! Még hidegebb vagy, mint tegnap. De majd újra felmelegítelek. Istenem, képzelni sem tudok nagyobb boldogságot.

LÁNY

Én sem, kedvesem, én sem.

VENDÉG

Már majdnem elhitették velem, hogy nem is létezel. Kezdtém azt hinni, hogy csak álmodtalak. Olyan furcsa volt és félelmetes, hogy egész nap nem mutatkozol, és a családot említést se teszt rólad. Meg hogy letagadnak, amikor majdnem... de csak majdnem, megőriztem a titkunkat. Mindenféle ostobaság fordult meg a fejemben; anyád teljesen összezavart. És az a fénykép! De jó, hogy nem igaz, de jó, hogy élsz, és itt vagy a karomban! Édes, kicsi Korinthám, bevalljak neked valamit?

LÁNY

a fiú haját simogatva. Mit akarsz bevallani?

VENDÉG

De ugye nem nevetsz ki?

LÁNY

Miért nevetnélek? Mondd csak! Hallgatlak.

VENDÉG

Kicsit szégyellem... Igaz, hogy idősebb vagyok nálad, de nemcsak én voltam neked

az első, hanem te is nekem... majdnem.

LÁNY

Hogyhogy majdnem?

VENDÉG

Úgy, hogy... Nem, ezt nem kellett volna... Mindegy, most már elmondom. Egyszer már aludtam együtt egy lánnyal... De nem akarta... Előtte megerőszakolták. Terhes volt... Eljött hozzám, mert nagyon el volt keseredve... Régebben udvaroltam neki, csak nem jutottam semmire... Elmondta, mi történt vele... Nekem rosszul esett, mert még szerelmes voltam bele, és sajnáltam. Meg hogy ő már túl van rajta. Még ha így is... Elhatároztam, hogy akkor én is... Azt hittem, azután kevésbé fog vonakodni... Megpróbáltam leitatni... Mindketten eláztunk egy kicsit; ott maradt nálam, befeküdt az ágyamba... De azt nem engedte... Hogy most nem lehet... De nekem nagyon kellett, mert már elmúltam húszéves, és még senkivel... Megvártam, míg elalszik... És akkor lassan, óvatosan lehúztam a bugyiját... Nem ébredt fel rá, vagy úgy tett, mintha... Ráfeküdtem, szétfeszítettem a combját... Csak egy kicsit, épp, hogy hozzáférjek... Azt hittem, belehatolok... Nem tartott sokáig, nagyon izgatott voltam... Ő továbbra is úgy tett, mintha aludna... Reggel elment... Én meg büszkén járkáltam napokig. Hogy végre megtörtént.

LÁNY

És nem történt meg?

VENDÉG

Igen is, meg nem is. Mert csak a combja között... Azért nem ellenkezett... Pedig ébren volt; később megmondta.

LÁNY

És kinevetett?

VENDÉG

Nem, de én nagyon restelltem magam. És ezért hittem el majdnem, hogy veled is csak álom volt. Pedig megnéztem reggel a lepedőt. Ugye, milyen nevetséges?

LÁNY

Egyáltalán nem. Én is szorongtam, hogy megvetsz az ügyetlenségemért. Én téged nagyon is határozottnak éreztelek.

VENDÉG

Mert az is voltam. Magam se értem. Melletted felszabadultam, te tettél engem férfivá. És nemcsak a szerelemben... Elhatároztam: visszatérek a fővárosba. És folytatom. Ha kell, egyedül... Mert most csak szánalmas dezertőr vagyok. Ott hagytam a társaimat a bajban, megfutottam a harc elől. Ők pedig, akik vállalták, talán már mind halottak... Ó, istenem, csak most értettem meg, ki vagyok én. Hitvány szökevény, gyáva féreg. Nem vagyok méltó a szerelmedre. Viszolyogtató önsajnálattal zokog a Lány vállán.

LÁNY

gyöngéden és szomorúan. Ne vádold magad! Csak az értelmetlen áldozat elől menekültél. Épp elég vér folyt már. Én nem tartalak gyávának. Nyugodj meg! Majd visszatérsz, ha ismét értelme lesz...

VENDÉG

gyanakodva. Nem gúnyolódsz rajtam? Valóban elfogadsz ilyennek?

LÁNY

még szomorúbban. Milyennek? Számomra te vagy a legbátrabb, legokosabb, legszebb férfi a világon. És szeretsz engem... mindennek ellenére. Nekem ez elég.

VENDÉG

Igen, szeretlek. Nagyon szeretlek. Akkor is szeretnélek, ha nem az volnál, akinek mondod magad.

LÁNY

Ki más lennék?

VENDÉG

Kísértet, élőhalott. Rögtön megbánja, amit mondott. Ne haragudj! Megint ostoba voltam.

LÁNY

Nem baj. Csak szeress! Kérlek, szeress engem! Rajtad kívül nincs senkim, akire ránézhetnék; a te szerelmed, a te ölelésed éltet egyedül. Hajnalban vissza kell térnem...

VENDÉG

szenvedélyesen. Én letépem a zárat.

LÁNY

Nem lehet, tudod jól. Még nem. Egyelőre titkold tovább, hogy tudsz rólam! És maradj itt, amíg csak lehetséges!

VENDÉG

Soha többé nem megyek el innen.

LÁNY

Nem, nem, tudom, hogy menekülnöd kell. Csak meginogtam. És nekem is csak ez az éj adatott, meg talán még a következő.

VENDÉG

Miért? Hiszen velem jöhetnél. Menjünk el együtt!

LÁNY

Nem, ez lehetetlen.

VENDÉG

De miért? Mi tart itt téged? Ebben a házban az állaténál is rosszabb sorod van.

LÁNY

Ne kérdezz semmit! Csak szeress, szeress!

VENDÉG

Holnap elindulunk. Velem jössz!

LÁNY

Ölelj magadhoz! És ne sürgess!

VENDÉG

Velem jössz?

LÁNY

Nem lehet... nem tudom. Talán. Adj időt! És most ne kérdezz tovább! Ölelj, mert hamarosan el kell mennem!

Ölelkeznek. Kint ismét megered az eső: kétségbeesett szárnycsapásokkal verdes az ablaküvegen.

6. JELENET

A temetés utáni nap reggele. Hajnalra kitisztult az ég; a nagyszoba hatalmas szárnyasablaka szikrázik a napsütéstől. A helyiség egyébként sem áraszt olyan gyászos hangulatot, mint az előző napon: a beömlő napfényben tisztán csillognak a tárgyak; az Anya korán kelt, és kitakarított... Az Anya a Vendéggel ül a reggelihez terített asztalnál; ezúttal a Kamasz terítése érintetlen. A Vendég kiegyensúlyozott, szinte boldog, bár időnként elkomorul, és szigorú, megrovó pillantást vet az asszonyra. Az ebből semmit nem vesz észre – igaz, a fiatalember mindig idejében elkapja a tekintetét. Az Anya vonásaiból is eltűnt a feszültség, egész lényéből fesztelen magabiztosság sugárzik. Olykor ő is a Vendégre pillant; érezhetően örömet talál a jelenlétében. Az asszony jó étvággal eszik, és elégedetten látja, hogy most a fiatalember sem csak turkál az ételben.

ANYA

Kér teát?

VENDÉG

Igen, köszönöm.

ANYA

tölt neki, megvárja, míg a fiatalember belekortyol. Ugye, finom? Ilyet nem sokan isznak manapság, békebeli. A kamrában találtam egy csomaggal, a gyertyásdoboz mögött. Nem is emlékszem, mikor dugtam oda. Valódi indiai. Vagy maga a ceylonit kedveli jobban?

VENDÉG

Nem is tudom. Olyan régen nem ittam már. A menzán valami zavaros lötytyöt adtak, nem is igazi teából készült.

ANYA

Én a ceylonit csak a szép vörös színéért szeretem. Az indiai barnább ugyan, de zamatosabb, és sokkal jobban élénkít. Persze, az se mindegy, hogyan készíti el az ember. A legtöbben csak beleszórják a lobogó vízbe, mint a majoránnát a húslevesbe, aztán csodálkoznak, hogy moslékízű... Én előbb egy kis findzsában leforrázom a teafüvet, letakarom, és tíz percig állni hagyom. Utána háromszor oda-vissza töltögetem a sűrítményt, majd leszűröm, és hozzáöntöm a forró vízhez... De miket beszélek, hiszen magát egyáltalán nem érdekelhetik a teafőzés finomságai.

VENDÉG

udvariasan. Dehogynem, ezentúl én is így csinálom. Kis szünet után. A fia hová tűnt? Nem jön reggelizni?

ANYA

keserűen. Ma biztosan később kel. Benéztem hozzá, csuromvíz a ruhája.

VENDÉG

erőltetetten tréfás hangsúllyal. Talán egy kislánynál töltötte az éjszakát.

ANYA megvetően. Ez? Inkább a laktanyában volt, vagy az állomáson. Örökké szaglászik, a Százados meg bátorítja. Bár most nem hiszem, hogy ráért volna vele foglalkozni, a tábornok úr kíséretése lefoglalja.

VENDÉG

torkán akad a tea. Köhögve. Csak nem azt akarja mondani?

ANYA

De bizony azt. Látom, megijesztettem.

VENDÉG

Ó, nem, nem. Csak olyan érthetetlen. Hiszen gyerek még... Mi haszna lehet belőle a Százados úrnak?

ANYA

Több, mint gondolja... Csipetnyi iróniával. De ne aggódjon! A maga papírjai rendben vannak. Gyorsan témát vált. Tudott aludni? Nem zavarta az eső?

VENDÉG

Nem, köszönöm. Nagyon jól aludtam.

ANYA

Én viszont fél éjszaka nem bírtam lehunyni a szememet. Folyton szegény kislányomat láttam magam előtt. Ahogy a ravatalon feküdt. Meg ahogy lebocsátották a sírgödörbe. Amikor az eső újra meg újra rákezdedt, olyan érzés volt, mintha a rögök zuhognának a koporsóra... Aztán meg úgy rémlett, mintha valaki járkálna fölöttem... A maga szobájában.

VENDÉG

sietve. Én járkáltam. Egyszer felébredtem, és sokáig nem tudtam visszaaludni. Nem akartam zavarni...

ANYA

Nem zavart, hiszen ébren voltam... Óvatos kacérsággal. Le is jöhetett volna, adtam volna altatót... Igaz, nem tudhatta, hogy nem alszom.

VENDÉG

elpirul. Nem tudhattam...

Beszélgetésük közben a Kamasz kinyitotta a szobája ajtaját, és a hátuk mögött a lépcsőhöz lopózkodott. Nesztelen macskalépteivel felosont a manzárdszobába, majd kisvártatva – arcán diadalmas vigyorral – visszasettenkedett a szobája elé. Most erősen becsapja az ajtót, hogy felhívja magára a figyelmet, és hangosan köszön.

KAMASZ

Jó reggelt, anya! Kérhetek magától valamit?

ANYA

összerezzen, hátrafordul. Hát felébredtél? Merre csavarogtál az éjszaka?

KAMASZ

Én?! Semerre.

ANYA

És a tócsa a padlón a ruháid alatt?

KAMASZ

Az... az most nem fontos. Kérlek, gyere fel velem Korintha szobájába! Napok óta keresem az órámat, és most jutott eszembe, hogy nála hagytam. Ott lehet valahol az ágya körül.

ANYA

Menj fel, keresd meg magad! A Vendéghez. Ugye, nincs ellene kifogása?

VENDÉG

A Korintha név hallatán idegesen összerándult; most alig bírja kinyögni. Nincs, természetesen.

KAMASZ

De én szeretném, ha maga is velem jönne.

ANYA

csodálkozva. Csak nem félsz?

A Kamasz a vállát vonogatja. Az Anya előbb ránéz, majd a Vendégre. Látva annak idegességét, gyanút fog, hogy valami nincs rendben a fiatalember körül. Elsápad, feláll.

ANYA

Hát jó, menjünk! A Vendéghez, hűvösen. Megbocsát egy percre...

Követi a fiát, aki dobogva fut fel a lépcsőn. A Vendég ülve marad, de látszik rajta, hogy legszívesebben felugrana és elszaladna. Reszkető kézzel szúr a villájára egy falatot, szájához emeli, de közben bal kezével lesodorja a kését. Bemászik a majdnem földig érő abrosz alá, ott kotorászik... Ezalatt az Anya egy sértett királynő méltóságával lelépdel a lépcsőn, és megáll az asztal előtt. Kezében a bűnjel: a vérfoltos, gyűrött lepedő. A Kamasz megáll a lépcsőfordulóban, és a korlátnak támaszkodva, kárörvendő arccal figyeli a fejleményeket.

ANYA

Bújjon elő! Beszédem van magával.

VENDÉG

ijedtében az asztallapba veri a fejét. Rákvörösen mászik ki a terítő alól. Paparancsoljon velem!

ANYA

eléje dobja a lepedőt. Ez mi?

VENDÉG

első rémületében. Ez? Nem tudom... Rögtön elszégyelli magát a gyávasága miatt. Azazhogy... mindent megmagyarázok.

ANYA

megvető kézmozdulattal jelzi, hogy nem kíváncsi a magyarázatára; előbb az ő vádbeszéde következik. Magát én a házamba fogadtam éjnek idején, ezekben a zavaros időkben, amikor az ember maga sem tudhatja, megéri-e a reggelt. Mit tudtam én, kicsoda-micsoda maga, miféle bűnöket követett el, milyen felelősségre vonás elől menekül. Hiszen bűnöző is lehetne: kirabolhatott, legyilkolhatott volna bennünket... Szállást, menedéket adtam önnek, meghívtam az asztalomhoz, megalázkodtam a városparancsnok előtt, hogy megbízható papírokat szerezzek

magának... A fiatalúr pedig azzal fizet a jóságomért, hogy meggyalázza a gyászomat...

VENDÉG

Asszonyom, higgye el, én igazán...

ANYA

ismét leinti, és folytatja a filippikát. Nem tudom, hogyan csempészte szobájába azt a fiatal lányt, akivel éjszakánként fajtalanodik; nem tudom, hol bújtatja napközben – nem is érdekel. Szegényke, talán nem is tehet róla, hogy kihasználták a tapasztalatlanságát, bizonyára gyerek még: egyike azoknak a felügyelet nélkül maradt gyereklányoknak, akik mostanában az utakat járják, és gyakran a testükkel kell fizetniük azért, hogy fedélhez és néhány falathoz jussanak...

VENDÉG

közben erőt gyűjtött, és most felháborodottan vág az asszony szavába. De asszonyom, miket hord itt össze, milyen gyalázatos dolgokat feltételez rólam? Higgye el, hogy Korintha, az ön kisebbik lánya, teljesen önként jött be hozzám, és minden kényszer nélkül, sőt!... S talán ez sem történt volna meg, ha ön nem fosztja meg őt a törvénytelen gyermeket is megillető szülői szeretettől, és nem zárja be a fáskamrába, vagy legalább azt nem tagadja meg tőle, hogy elbúcsúzhassék a nővérétől, aki egyedül szerette őt ebben a lelketlen családban...

ANYA

megtántorodik: úgy néz a Vendégre, mint egy elmeháborodottra. Hogyan? Miféle törvénytelen gyermek? Miféle Korintha? Hiszen ő halott! És már megmondtam, hogy nincsen, nem is volt lánytestvére.

VENDÉG

Nincsen?! Nem is volt?! Azt állítja, hogy nincsen?! Még most is tagadja?! Teljesen kikelve magából. De én nem tűröm tovább ezt a szívtelen bánásmódot, magam töröm le a lakatot a kamráról, ahová eldugták a szerencsétlent a világ szeme elől.

A Vendég, székét felborítva, az asszonyt majdnem elsöpörve, kicsörtet a házból. Az ajtókat tárva hagyja: így jól halljuk, amint dühödt fejszecsapásokkal a fáskamra ajtaját döngeti. A Kamasz az Anyához rohan: anya és fia egymást átkarolva, reszketve hallgatják a Vendég dühöngését... A fáskamra ajtaja kiszakad a helyéből, tompán a földre puffan. Félpercnyi döbbszent csend... Aztán a fiatalember,

fejszével a kezében, visszaroohan a házba. Eszelősen rámered a halálra rémült háziakra, elejti a fejszét...

VENDÉG

Nincs ott senki! Senki! Egy hullával szeretkeztem! Egy döggel! Ájultan zuhan a padlóra.

7. JELENET

Késő este a nagyszobában. Az Anya, a Kamasz és a Vendég, egymáshoz közel húzódva, az ebédlőasztalnál ülnek, és a középre állított, teljes lángon égő petróleumlámpa fényébe merednek: félnek tekintetüket a homályos sarkok felé fordítani. Előttük két borosüveg – az egyik már üres –, poharak. Feszült várakozás. A Kamasz látszik a legijedtebbnek, az Anya nyugalmat erőltet magára, a Vendég még nem ébredt fel teljesen az idegrohamot követő apátiából – ütemesen ringatja a felsőtestét, üres szemekkel mered maga elé. Ő ivott a legtöbbet, de a bódult részegség kegyelmi állapotát nem sikerült elérnie.

ANYA

a Vendéghez. Megnyugodott végre? Elég erőt érez magában?

VENDÉG

Nem tudom. Azt hiszem... igen.

ANYA

Tehát vállalja.

VENDÉG

Vállalom. Nem tudnék azzal a tudattal tovább élni... Összerázkódik, elhallgat.

ANYA

Hiszen már megbeszéltük. Ő nem lehet. Valaki kiadja magát Korinthának.

VENDÉG

Igen, de miért? És a szőke haj, a zöld szemek... az a ruha. Mint a fényképen. Meg az anyajegy... Ott volt rajta az anyajegy!

ANYA élesen. Bárki felvehet olyan ruhát. Ami pedig az anyajegyet illeti... Enyhe gúnnyal. Nem akarom a részletekről faggatni, de... biztosan látta? Jól megnézte?

VENDÉG

Nem tudom. Holdfény volt.

ANYA ingerülten. *Holdfény!*

KAMASZ

Anyám, én félek. Hadd menjek a szobámba!

ANYA

felcsattan. Itt maradsz! Kis szünet után, inkább önmagát, mint a fiát nyugtatva. Mitől félsz? Te voltál kint a temetőben, te láttad a sírját... Vagy oda se mentél, inadba szállt a bátorság, mi? Becsaptál minket. Te gyáva!

KAMASZ

Nem vagyok gyáva. Odamentem... Igaz, nem egyedül. A temetőőrrel. Kérdezze csak meg tőle! Ő a tanúm rá.

ANYA

És találtál valami rendelleneset?

KAMASZ

Nem, hiszen mondtam.

ANYA

Fel volt túrva a sírdomb?

KAMASZ

Nem, de ne beszéljünk róla! Elég volt!

ANYA

kegyetlenül. Elmozdították a fejfát? Hozzányúltak a virágokhoz? Láttál valami változást azon kívül, hogy minden elázott?

KAMASZ

fülét befogva ordít. Nem, neem, NEEM! Hagyjál békén!

ANYA

elhallgat, lihegve igyekszik összeszedni magát. Aztán észreveszi, hogy a Vendég a poharához nyúl. Ráripakodik. Maga meg ne igyon többet! Részegen akarja fogadni?

VENDÉG

ijedtében feldönti a poharat: a vörösbor végigfolyik a terítőn. Bocsánat!

Dörömbölés. Riadtan összenéznek.

KAMASZ

sírósan. Ő az?

VENDÉG

Nem hiszem. Ő csendben szokott érkezni, csak a hideg érintésére ébredek.

ANYA feláll.

feláll. Megyek, megnézem.

Kimegy az előszobába, ajtót nyit. Szóváltás hallatszik. „Nem, most nem jöhetsz be!” „Engedj!” „Majd holnap este, úgy állapotunk meg.” „Most! Állj félre!” – Kicsapódik az előszobaajtó, beesik a Százados. Az Anya dühösen követi. A férfi ittasan dülöngél, grimaszol, fergeteges jókedve van. Köpenyzseéből pezsgősüveg kandikál ki, kezében hatalmas csokor vérvörös, melegházi rózsa.

SZÁZADOS

körülnéz, elvigyorodik. Együtt van hát a szent család! A gyászoló anya, a fájdalomtól megtört vőlegény és a szeretteit ért csapástól megkomolyodott

fiúgyermek. Szomorú, de felemelő látvány!

ANYA

Mit akarsz tőlünk? Semmi sem szent előtted?

A férfi át akarja nyújtani a csokrot, de az asszony ellép előle; a virágok szétszóródnak. A Százados rajtuk taposva megy oda az asztalhoz, előhúzza és a borosüvegek mellé állítja a pezsgőspalackot.

SZÁZADOS

Csupán egy jó hírt hoztam. A tábornok úr különvonata a sikeres szemleút végeztével, a tervezettnél egy nappal korábban, az imént gördült ki városunk főpályaudvaráról. Főpályaudvar, hahaha, mókás, nemde? Senki sem nevet, de nem látszik tudomást venni róla. Közölhetem a tisztelt egybegyűltekkal, hogy őméltósága mindent a legnagyobb rendben talált, a letartóztatási és likvidálási listákat tulajdon méltóságos keze vonásával kegyeskedett jóváhagyni... Teljes mértékben kielégítették a tiszteletére adott díszvacsorán felszolgált ételek és italok, valamint a vacsorát követően a különteremben felszolgált tüzes ikerleányok... Búcsúzáskor, mielőtt felhágott volna a szalonkocsi lépcsőjére, mint férfi a férfinak, komolyan a szemembe nézett, keményen megszorította a kezemet, és kilátásba helyezte közelesen várható, rendkívüli előléptetésemet.

ANYA

gúnyosan közbevág. Gratulálok! De ez bennünket egy csöppet sem érdekel.

SZÁZADOS

De az talán igen, hogy szabad az út? Nyitva a kalitka, kirepülhet a madárka. A tisztelt vőlegény úr egy órán belül tovább utazhat, ahová akar, akár a pokolba...

VENDÉG

falfehéren. Köszönöm, de most nem mehetek.

SZÁZADOS

végigméri, gunyorosan. Aztán miért nem?

A Vendég hallgat. A többiek se szólnak. Kínos csend.

SZÁZADOS

úgy dönt, hogy nem hagyja befolyásolni magát a háziak hangulatától. Ismét a Vendéghez. De egy pohárka pezsgőt megiszik velem? A palackdugó ezüstpapírját bontogatja. No, nem az előléptetésemre, az bizonyára derogálna a fiatalúrnak, hanem a megboldogult, kicsi Korintha emlékére...

ANYA fojtott hangon. Ha iszunk a pezsgődből, elmész?

SZÁZADOS

felkapja a fejét. Miért, talán megzavartam a családi idillt? Talán még nem sikerült megvigasztalnod a fiatalembert? Mert ahhoz nagyon

értesz!... Fenyegetően. Vigyázzatok, mert a kalitka, ahogy kinyílt, ugyanolyan könnyen be is zárulhat. Elég, ha kapok egy újabb utasítást, hogy jobban a körmére kell nézni az innen-onnan beszivárgó jöttmenteknek. Vagy az én kedvem változik meg...

KAMASZ

Százados úr, kérem, most tényleg menjen el! Majd reggel megmondom, hogy miért.

SZÁZADOS

meglepetten. Nocsak! Hát te is benne vagy az összeesküvésben?

KAMASZ

Ez nem összeesküvés, ez... Bízzon meg bennem, mint mikor a tanító urat jelentettem. Ugye, megtalálták nála a röpcédulákat, ott, ahol mondtam?

ANYA

Te mocsok, hát miattad hurcolták el a tanítót?

KAMASZ

Anya, te most ne szólj közbe! Hadd beszéljek én a Százados úrral!

SZÁZADOS

kijózanodva. Erről hallgatnod kellett volna, fiam!

KAMASZ

Tudom. De különben nem hinné el, hogy most tényleg el kell mennie.

ANYA

Én is nagyon szépen kérlek. Köszönjük a jó hírt; a vendégünk holnap reggel elutazik, és te délben már itt ebédelhetsz, este is eljöhetsz... De most menj el, nagyon fontos!

SZÁZADOS

némi töprengés után. Várni fogsz? Mint azelőtt?

ANYA

Mint azelőtt.

SZÁZADOS

És... a kiskutyád leszek?

ANYA

A kiskutyám leszel.

SZÁZADOS

ismét töpreng, tanácstalanul körülnéz, aztán biccent. Hát jó, elmegyek. A Kamaszhoz. Holnap reggel, az eligazítás után jelentkezel nálam. A Vendéghez. Délelőtt tíz órakor indul egy vonat... az utolsó. Az Anyához. Asszonyom, a legmélyebb hódolatom. Összecsapja a bokáját, tiszteleg, és katonás léptekkel, bár kissé támolyogva, távozik. A pezsgőt az asztalon hagyja.

ANYA

megkönnyebbült sóhajjal. Csakhogy megszabadultunk tőle! Az órára pillant. Jézusom, mindjárt éjfél! Azonnal menjen fel!

VENDÉG

feláll. Maguk hol lesznek?

ANYA

Itt, az asztal alatt. A fiatalember tétovázása láttán. Menjen már! És ahogy megegyeztünk.

VENDÉG

Ahogy megegyeztünk. Mondana még valamit, de meggondolja: lehajtott fejjel, kínos lassúsággal felmegy a szobájába.

KÖZJÁTÉK

Az Anya eloltja a lámpát, és a Kamasszal együtt bebújik az abrosz alá. Visszafojtott lélegzettel kuksolnak, az orrukat is alig merik kidugni... Sokáig nem történik semmi. Száraz, öreges hangon tiktakol a falióra, nyöszörögve emelkednek-süllyednek a súlyok. A rézlapos inga idegesen lüktet a sötétítőfüggöny résein átszűrődő holdfényben... Tizenkét halk kondulás jelzi az éjfél. S ekkor fehér ruhás, karcsú lányalak jelenik meg a nyitva felejtett előszobaajtóban. A lépcsőfeljáróhoz megy, habozva álldogál előtte, majd hangtalan, könnyű léptekkel elindul fölfelé: a manzárdszobába.

8. JELENET

A manzárdszoba. A Vendég a takarót magára húzva, de felöltözve fekszik az ágyban. A fésülködőasztalon – elérhető közelségben – áll a lecsavart lángú petróleumlámpa. A holdfény csíkja élesebb szögben metszi a szobát, mint az első éjszaka: most az ablaktól az ajtóig nyúlik. Ezért látjuk, bár nem halljuk az ajtónyitást: tekintetünk végigkövetheti a Lány rövid, mégis valószínűtlenül sokáig tartó útját az ajtótól az ágyig. A Vendég alvást színlel: szemét lehunyva, mozdulatlanul hever a takaró alatt: merev testtartásában mégis van valami, ami gyanút kelt a Lányban... Végül elszánja magát, leül az ágy szélére, hideg kezével megérinti a fiú homlokát.

VENDÉG

felugrik, magához öleli a Lányt. Megvagy, gyönyörű kísértet!

A kiáltásra, amely a megbeszélt jeladás volt, az Anya és a Kamasz felszalad a lépcsőn, beront a szobába. A Lány szabadulni akar s majdnem sikerül is neki, mert a Vendég, míg egyik kezével látogatója ruháját markolja, a másikkal a lámpa lángját igyekszik felcsavarni. Dulakodás közben a halotti köntös végighasad, és a padlóra hull. A Lány meztelenül küzd tovább, de a Vendég – most már mindkét karjával – lefogja őt, nem engedi elmenekülni. Az Anya a teljes lánggal lobogó lámpa fényében felismeri lányát, felsikolt.

ANYA

Korintha! A Kamasz karjába ájul.

KAMASZ

nyöszörögve. Nővérekém, kérlek, ne bánts! Én nem tettem semmi rosszat.

LÁNY

a Vendéghez. Eressz el!

A fiatalember, a leleplezéstől megbénulva, elengedi a Lányt. Az elfuthatna, de nem mozdul: sugárzó meztelenségében, fenséges magányban áll; megvárja, míg anyja magához tér. Ekkor beszélni kezd.

LÁNY

Drága anyám és öcsém, igazán kegyetlenek voltatok hozzám, amikor nehezteltetek rám, amiért saját otthonomban három éjszakára meglátogattam egy vendéget, és senkinek semmilyen kárt nem okoztam. De tolakodó kíváncsiságotok miatt súlyosan fogtok bánkódni, mert nekem most mindjárt vissza kell térnem

arra a helyre, amely számomra kijelöltetett... Tudjátok meg azt is, hogy idejövetelem bizonyosan nem Isten akarata ellen történt...

ANYA

letérdel előtte. Édes kislányom, bocsáss meg nekem! Annyira szerettelek volna viszontlátni! Azt hittem, a Jóisten úgy határozott, hogy visszaad téged nekem.

LÁNY

Hazudsz!... De megbocsátok. Neked is, öcsém... És most hagyjatok minket magunkra! A Vendégre mutat. Vele még beszédem van.

A Vendég megremeg. Az Anya és a Kamasz szepegeve kifelé indul. A Lány parancsoló kézmozdulattal inti vissza őket.

LÁNY

Várjatok! Kis szünet után. Még csak annyit mondok tinéktek, hogy reggel ássátok ki a koporsómat, és helyezzétek vissza a testemet! Ám előbb egy karóval szúrjátok keresztül a szívemet, különben újra eljövök, de már nem a sohasem ízelet szerelmet megismerni vágyó szűzként, hanem vérszopó vámpírként támadok fel, és szomszámot elsőként a ti véretekkel fogom oltani... És most menjetek!

Anya és fia ijedten hátrálnak ki a szobából... A Vendég vacogó fogakkal, egész testében remegve áll a Lány mögött... A Lány lassan feléje fordul; szép teste – a meztelenség üvegburája alatt – megközelíthetetlen...

LÁNY

Miért árultál el?

VENDÉG

Bocsáss meg! Nem tehettem mást; féltem.

LÁNY

Megint gyávának bizonyultál. Nemcsak a társaidat adtad fel, engem is.

VENDÉG

Honnan tudod, hogy feladtam őket?

LÁNY

Újabb árulásod döbbentett rá.

VENDÉG

megsemmisülten. Igazad van, elárultam őket... Nem bírtam elviselni a kínzásokat... Nem bírtam elviselni, hogy ők szabadok, amíg velem a pokol minden gyötrelmét szenvedtetik el a börtönben... Rongy alak vagyok, tudom... De a szabadulólevelet összetéptem a vonaton... Ide ismét űzött vadként érkeztem... És téged nem akartalak elárulni. Magad vagy az oka. Becsaptál!

LÁNY

nyugodtan Becsaptalak? Miért, el tudtad volna viselni az igazságot?

VENDÉG

fejét lehajtva. Nem... azt hiszem, nem. Kínlódva keres mentséget. Akkor sem tehetek róla... Lelepleztek: az öcséd megtalálta a lepedőt.

LÁNY

szomorú gúnnyal. Megtalálta! Hát ilyen ügyetlen vagy? És ha már megtalálta, nem hazudhattál volna valamit? Miért kellett engem kiszolgáltatnod? Tudd meg, te szerencsétlen, hogy legutolsó éjszakánkat rontottad el. Hajnalig olyan gyönyöröket éltél volna át, amilyeneket rajtad kívül még soha emberfia... És az első kakasszóra elmentem volna, szép csendesen, észrevétlenül; te pedig futhattál volna tovább a lelkiismereted, az árulásaid elől.

VENDÉG

térdre hullva. Ölj meg, nagyon kérlek, ölj meg! Vagy vigyél magaddal! Önként követlek a sírba; hadd feküdjem örök időig egy koporsóban veled!

LÁNY

Ha akarnám, se tehetném.

VENDÉG

átkarolja a Lány lábát. Eszelősen. Akkor pedig maradj most velem; messze még a hajnal! Feküdjünk le még egyszer utoljára együtt, egy ágyba! Hadd forrósítsam fel újra a véredet, hadd öleljelek végkimerülésig; hiszen szeretlek és kívánlak, pedig most már tudom, ki vagy.

LÁNY

Már nem undorodsz tőlem? Egy hullától? Egy dögtől?

VENDÉG

Bocsáss meg! Mindent visszavonok. Ha nem tehetlek még egyszer magamévá, belepusztulok a vágyakozásba.

LÁNY

Nem lehet.

VENDÉG

Igazán nem?

LÁNY

Többé sohasem.

VENDÉG

De miért? Miért?

LÁNY

válaszképp csak a fejét ingatja. Hosszúnak tetsző hallgatás után szólal meg újra. Mit mondtál a hajamról?

VENDÉG

nem érti. A hajadról?

LÁNY

Amikor először voltam veled. Hogy a hajam...

VENDÉG

meglepett örömmel. selymes és erős, mint a kötél, amellyel Sámson az ágyhoz kötözték...

LÁNY

Szemem zöldje...

VENDÉG

... a bodzafáé, amely májusi hajnalokon bevilágított a szobámba...

LÁNY

Az ajkaim...

VENDÉG

Egymáshoz simuló ajkaid a párhuzamosok boldog találkozása a végtelenben...

LÁNY

sóhajtva. A párhuzamosok találkozása... Hogy van tovább?

VENDÉG

Hangod csengő és mélyértelmű, mint a ... mint a ... Nem tudja folytatni.

LÁNY

... mint az éjféli misére hívó harangszó... Elhallgat... Majd nagyon gyöngéden. Kedves, ostoba szerelmem, legalább most az egyszer lettél volna bátor és erős! Legalább egyszer, egyetlenegyszer életedben tudtál volna kitartani valami mellett, ami több és fontosabb, mint a puszta túlélés!

VENDÉG

még mindig térdelve. Korintha, édesem, talán még nem késő, talán még segíthetsz rajtam... és én is rajtad! Hiszen most nem vagy halott, kimenőt kaptál a pokolból vagy a mennyországból, és ha én most... Feláll, átkarolja a Lányt... ha én most átölellek, magamhoz szorítlak, megcsókollak: először a szemedet, aztán a szádat, aztán a kebleidet... és az ágyhoz vezetlek, szépen lefektetlek a párnára, magam mellé... Nem bírja megmozdítani. Kérlek, ne állj ilyen mereven, mozdulj már meg! Gyere, bújjunk be a takaró alá; hiszen olyan hideg vagy, egyik éjszaka sem volt ilyen fagyos a tested! Gyere, hadd öleljelek újra!

LÁNY

kibontakozik a bátortalan ölelésből. Késő!... De azért... köszönöm! És most, nagyon kérlek, fordulj el egy kicsit!

VENDÉG

esztelen reménnyel. Miért? Fel akarsz öltözni? Elmegyünk innen? Együtt?

LÁNY

Ne kérdezz semmit! Csak egy perc az egész. Annyi sem. Aztán visszafordulhatsz.

VENDÉG

izgatottan. Jó, de siess! Engedelmesen hátat fordít a Lánynak.

LÁNY

nagyon halkán. Sietek.

A Lány arca eltorzul, kinyújtott karjai támaszt keresnek a levegőben. Néhány másodperc küszködés után elveszíti egyensúlyát, és – mint egy ravatalra – az

ágyra hanyatlik.

FÜGGÖNY
